

SPRAWOZDANIA

Rocznik Pedagogiczny 40/2017
PL ISSN 0137-9585

JUSTYNA RATKOWSKA-PASIKOWSKA
Uniwersytet Łódzki

HOMO'POLY.

II SPOTKANIE W RAMACH MIĘDZYNARODOWEGO PROJEKTU W KIRCHHEIM/MUNICH; 12–15 MAJA 2017. *RÓŻNORODNOŚĆ, ZROZUMIENIE I AKCEPTACJA*

HOMO'POLY to projekt międzynarodowy realizowany w ramach programu ERASMUS+. Koordynację projektu objął Uniwersytet w Maastricht, reprezentowany przez prof. dr Kristofa De Witte i prof. dr Olivera Holza. Partnerami projektu są instytucje z sektora szkolnictwa wyższego i oświaty reprezentowane przez akademików oraz praktykujących nauczycieli¹. Polskim partnerem projektu jest Akademia Pomorska w Słupsku, reprezentowana przez dr Małgorzatę Jarecką-Żyluk i dr Justynę Ratkowską-Pasikowską, oraz Gimnazjum nr 5 im. Sejmu Polskiego w Słupsku, w imieniu którego w projekcie wzięły udział mgr Halina Krupa i mgr Anna Tylicka. Głównym powodem, dla którego polscy partnerzy zostali zaproszeni do współpracy w ramach projektu jest przynależność Polski do krajów Europy Wschodniej, w tym jej charakterystyka społeczna i kulturowa.

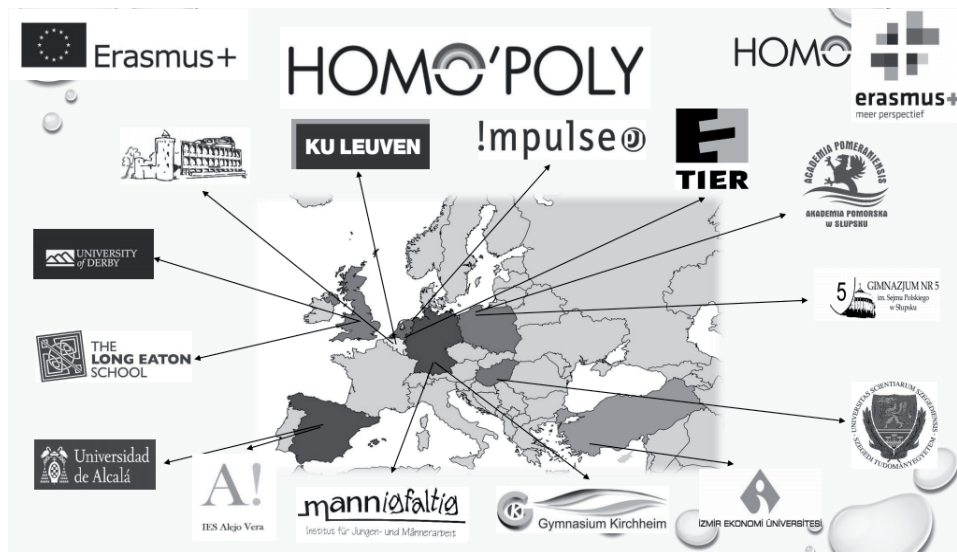
Głównym celem projektu jest wypracowanie instrumentów pozwalających budować zrozumienie i akceptację szeroko rozumianej różnorodności społecznej

---

¹ Partnerzy projektu: Oliver Holz, Katholieke Universiteit Leuven, Guy Walraevens, Katholieke Universiteit Leuven, Evi Baeyens, Sint Paulus Instituut Herzele, Ilse De Vriese, Sint Paulus Instituut Herzele, Mieke Van Den Bossche, Sint Paulus Instituut Herzele, Bernd Drägestein, mannigfaltig – Institut für Jungen- und Männerarbeit, Olaf Schwarze, mannigfaltig – Institut für Jungen- und Männerarbeit, Philipp Aigner, Gymnasium Kirchheim bei München, Corinna Kapfelsperger, Gymnasium Kirchheim bei München, Carmen Santamaria, Universidad de Alcalá, Bruno Echaui Galván, Universidad de Alcalá, Eva Palencia, I.E.S. Alejo Vera, Erika Grossmann, Szegedi Tudományegyetem, Tünde Sarvari, Szegedi Tudományegyetem, Kristof De Witte, Universiteit Maastricht, Lotte Geunis, Universiteit Maastricht, Ralph De Jong, Piter Jelles Impulse, Ernesto Lemke, Piter Jelles Impulse, Justyna Ratkowska-Pasikowska, Akademia Pomorska w Słupsku, Małgorzata Jarecka-Zyluk, Akademia Pomorska w Słupsku, Halina Krupa, Gimnazjum nr 5 im. Sejmu Polskiego w Słupsku, Anna Tylicka, Gimnazjum nr 5 im. Sejmu Polskiego w Słupsku, Berna Güray, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Fiona Shelton, University of Derby, Gemma Kendall, The long Eaton School Academie Trust, Laura Turner, The long Eaton School Academie Trust.

występującej w szkole, z naciskiem na zagadnienia dotyczące tożsamości płciowej i różnic seksualnych. Projekt Homopoly nastawiony jest przede wszystkim na edukacyjno-wychowawczy obszar wsparcia udzielanego uczniom i nauczycielom szkół gimnazjalnych, średnich i wyższych.

W projekcie biorą udział ośrodki z 8 krajów Europy. Z każdego po jednej uczelni wyższej i jednej szkole szczebla gimnazjalnego lub średniego. Uczestnikami i adresatami prowadzonych badań teoretycznych i praktycznych są bowiem studenci i wykładowcy szkół wyższych oraz uczniowie i nauczyciele szkół średnich.

Źródło: <http://www.homopoly.eu>.

W ramach projektu przeprowadzone zostaną badania porównawcze na temat różnic płciowych i seksualnych osadzonych w kontekście kulturowym i religijnym. Bieżący projekt jest konsekwencją poprzedzającego go projektu EDucation and GEnder (EDGE), który poświęcony był kwestiom rodzajowym. Projekt ten realizowany był w latach 2011–2014. W rezultacie wypracowane zostały scenariusze zajęć przeznaczone do realizacji w szkołach średnich oraz wyższych (przykład znaleźć można na stronie: <http://www.education-and-gender.eu/edge/index.php/en>). Mogą być one realizowane podczas zajęć odbywających się w ramach programu Erasmus+, jak i tych przewidzianych w programie studiów, o ile pozwala na to cel przedmiotu.

Pierwsze spotkanie w ramach projektu HOMO’POLY odbyło się na Uniwersytecie w Maastricht w dniach 4–7 listopada 2016. Jego efektem było opracowanie kwestionariusza do diagnozy postaw wobec homoseksualizmu w krajach reprezentowanych przez partnerów projektu. Drugie spotkanie odbyło się

13 maja 2017 roku. Tym razem rolę gospodarza pełniło Gimnazjum Kirchheim (Monachium). Spotkanie rozpoczęło się od przemówień zaproszonych gości: Dyrektora Gimnazjum w Krichheim – Matthiasa Wermutha (Headmaster Gymnasium Kirchheim), Prezydenta Miasta – Gerda Kleibera (City of Kirchheim) oraz Ministra Edukacji w Bawarii dr Wolfganga Ellegasta (Bavarian State Ministry for Education). Prezydent Kleiber mocno podkreślił wartość projektu, którego celem jest tworzenie dorosłym i młodzieży okazji do poznania oraz zrozumienia różnorodności dotyczącej kwestii tożsamości i seksualności. Minister docenił również ideę międzynarodowej współpracy umożliwiającej poznanie i porównanie międzykulturowych i międzynarodowych kontekstów, a tym samym różnych sposobów myślenia. W podobnym duchu przywitał partnerów projektu dyrektor Gimnazjum w Kirchheim, Matthias Wermuth, akcentując jednak przede wszystkim wagę problemu tożsamości płciowej w szkole. Zwrócił uwagę na znaczenie umiejętnego postępowania z tematem różnic międzyludzkich, zrozumienia i udzielania wsparcia uczniom, co, jak zauważył, znajduje się tym bardziej w zasięgu nauczyciela, im aktualniejsza jest jego wiedza o rozwoju człowieka.

Oliver Holz (prowadzący i główny koordynator Katholieke Universiteit Leuven w Belgii) rozpoczął spotkanie od podziękowania zespołowi z Monachium za zorganizowanie spotkania, a uczestniczącym w spotkaniu prominentom, za wsparcie jego organizacji. Po tym prowadzący przybliżył zgromadzonym plan spotkania, w który znalazły się: omówienie bieżącej sytuacji projektu, wyników przeprowadzonych badań oraz prezentacja materiałów dydaktycznych.

W części pierwszej, każdy z ośrodków uczestniczących w projekcie miał za zadanie zaprezentować krótką informację na temat postaw wobec homoseksualności i historii przemian stosunku i nastrojów związanych z zagadnieniem różnic seksualnych. Wybrzmiało wyraźnie, że Polska jako jedyny kraj nigdy nie penalizowała skłonności homoseksualnych, co nie oznacza, że homoseksualizm spotykał się ze społeczną akceptacją.

Drugim ważnym punktem spotkania była prezentacja wyników, zrealizowanej w ramach projektu Homopoly, diagnozy postaw wobec odmienności seksualnych. W badaniach udział wzięło 3604 uczniów i 1744 nauczycieli z 8 krajów oraz 1125 rodziców z 7 krajów. Taka liczba respondentów zdecydowanie przewyższyła nasze oczekiwania. Najtrudniejsze problemy w trakcie zbierania materiałów do analizy miały miejsce w Turcji. Pierwszy polegał na tym, że żadna szkoła nie zdecydowała się na wzięcie udziału w projekcie Homopoly. Interwencja Olivera Holza w Tureckim Ministerstwie Edukacji spotkała się z odmową uzasadnioną odwołaniem się do wrażliwej społecznie, kulturowo i religijnie tematyki projektu.

Prezentację wyników analizy danych, zebranych podczas wspomnianego badania oraz dyskusję poprowadził Christopher Witte (University Maastricht). Prezentowane wyniki dotyczyły głównie stosunku uczniów, nauczycieli i rodziców do homoseksualności. Tym, co w szczególności zwróciło uwagę podczas prezentacji wyników badań, były generalnie negatywne postawy polskich, węgierskich i tureckich uczestników przeprowadzonej diagnozy. Wyniki wzbudziły

dziły gorącą dyskusję. Część uczestników zwracała uwagę na to, że w badaniach wzięła udział jedna szkoła z każdego z ośmiu krajów, co powinno skłaniać do zachowania rezerwy wobec uzyskanych rezultatów. Z kolei inni, że kilkutyśięcna liczba uczestników uprawnia formułowanie znaczących wniosków.

Kolejnym punktem programu spotkania była praca w grupach nad propozycją materiałów dydaktycznych dla szkół. Oś podziału przebiegała pomiędzy reprezentantami ośrodków akademicki i przedstawicielami edukacji niższego szczebla. Każdy z uczestników miał możliwość zaprezentowania własnego pomysłu na pracę z młodzieżą w kwestii akceptacji różnic w zakresie płci, tożsamości i orientacji seksualnej. Prezentacja indywidualnych pomysłów była wstępem do grupowej pracy nad scenariuszami zajęć, która przebiegała w modułach: „Gender i Homoseksualność” oraz „Migracja i Homoseksualność”.

Moduł pierwszy dotyczył zagadnienia wiedzy na temat odmiennych orientacji seksualnych oraz języka komunikacji społecznej w tym zakresie. W ramach tego modułu poruszane były kwestie teoretyczne odnoszące się do wiedzy z obszaru biologii, zdrowia seksualnego, płci i orientacji seksualnej. Przedstawiciele tego modułu zaakcentowali konieczność wypracowania przestrzeni dla pracy z indywidualnym przypadkiem, jako środkiem dydaktycznym w budowaniu inspiracji, wiedzy o szansach i zagrożeniach oraz wsparcia.

W ramach tego modułu spośród partnerów projektu wydelegowane zostały ośrodki reprezentujące określone zagadnienia. Ośrodek Holenderski objął badania nad tożsamością seksualną w szkole, ale we współpracy z ośrodkami z Turcji i Hiszpanii. Podjęte tematy dotyczą rozwoju identyfikacji seksualnej, znaczeń przypisywanych społecznie osobom o odmiennej orientacji seksualnej, percepcji i autopercepcji uczniów o odmiennej orientacji seksualnej, różnic kulturowe w tym zakresie oraz środków i metodydydaktycznych do pracy z tematem różnic płciowych i seksualnych.

Węgry we współpracy z Hiszpanią, Turcją i Niemcami objęły koordynację nad badaniami poświęconymi zjawisku *coming out*, a ściślej okolicznościach w jakich występuje, warunkach jego przebiegu, zagrożeniach jakie są z nim związane i jakie zachodzić mogą w szkole, instrumentach prewencji tych zagrożeń oraz wsparcia udzielanego osobom, grupom i instytucji szkoły, gdy już wystąpią.

Kolejnym obszarem badań uczyniono zagadnienie zdrowia seksualnego, a do ich koordynacji wydelegowany został ośrodek z Polski, pozostający we współpracy z ośrodkami z Wielkiej Brytanii oraz Niemiec. Podjęte tematy dotyczą chorób przenoszonych drogą płciową oraz warunków i zasad bezpiecznych zachowań seksualnych. Olbrzymia uwaga przywiązana została do sposobów edukacji w tym zakresie oraz ich efektywności.

Ostatnim z uwzględnionych obszarów badań jest zjawisko stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji ze względu na odmienną orientację seksualną, występujących w przestrzeni programów szkolnych, podręczników, zachowań uczniów i nauczycieli. Koordynacji tych badań podjął się ośrodek z Wielkiej Brytanii, mając za współpracujące ośrodki z Polski i Węgier.

Drugi moduł, zatytułowany „Migracja i Homoseksualność”, skoncentrowany był na wsparciu udzielanym uczniom i nauczycielom oraz szukaniem odpowiedzi na pytanie o to, jak tworzyć warunki bezpiecznego funkcjonowania w środowiskach lokalnych, uwzględniając problem migracji, a zatem różnic kulturowych i religijnych, w powiązaniu z różnicami płciowymi i seksualnymi. Podobnie jak w przypadku poprzedniego modułu, także w ramach tego nastąpiło wydelegowanie poszczególnych ośrodków do zajmowania się określonymi zagadnieniami.

Ośrodek z Niemiec objął koordynację nad badaniami poświęconymi doświadczeniom migrującej młodzieży homoseksualnej, szczególnie nastawiając się na zagadnienie subiektywnych przeżyć oraz zobiektywizowanych barier adaptacyjnych. Do zajmowania się kwestią instytucji udzielających wsparcia i doradztwa osobom o odmiennej orientacji seksualnej oddelegowany został ośrodek z Wielkiej Brytanii, który we współpracy z ośrodkami niemieckim i węgierskim zajął się między innymi sporządzeniem listy stowarzyszeń i miejsc, w których osoby LGB (Lesbian, Gay, Bisexual) uzyskać mogą wsparcie, spisu portali internetowych upowszechniających ugruntowaną naukowo i klinicznie wiedzę o różnicach seksualnych oraz nastawionych na walkę ze stereotypami i uprzedzeniami. W planie znalazło się także utworzenie spisu instytucji i placówek udzielających wsparcia medycznego, psychologicznego i prawnego.

W konkluzji zaakcentowana została wartość kontynuowania krytycznych studiów nad różnicami seksualnymi, ujawniającymi się w warunkach edukacji, a także gotowości wskazywania możliwych obszarów recepcji wypracowanej teorii i praktyki w imię integracji, komplementarnych i systemowych działań.

Szczególne podkreślenia wymaga, że podczas spotkania wielokrotnie podnoszono sprawę wrażliwości środowiska nauczycieli i środowiska akademickiego na kwestię różnic seksualnych oraz świadomości w zakresie teorii i badań na ten temat. Uczestnicy spotkania sygnalizowali potrzebę pedagogicznego przygotowania nauczycieli w zakresie problemu akceptacji i samoakceptacji osób o nienormatywnej seksualności, zauważając, że nie wystarczy nazwanie problemów oraz wiedza o ich specyfice i warunkach występowania. Pomimo lat badań i doświadczeń nadal brakuje systemowych strategii lokalnych i ogólnych działań.

W niedalekiej przyszłości, bo już w listopadzie 2017 roku, odbędzie się III spotkanie uczestników projektu Homo'poly. Zorganizowane zostanie ono w Akademii Pomorskiej w Słupsku, jako że rola gospodarza tym razem przypadła polskiemu partnerowi. W planie obrad znalazły się prace nad finalizacją scenariuszy zajęć dla szkół średnich oraz dyskusja i ustalenie harmonogramu działań, dotyczących przygotowania wieloautorskiej monografii podsumowującej dotychczasowe efekty i przebieg realizacji projektu Homo'poly.